

DYNAMIKA WOJNY HANDLOWEJ USA – CHINY: EWOLUCJA I KONSEKWENCJE

DOI: 10.26399/meip.4(79).2023.28/p.stolarczyk

GENEZA KONFLIKTU

Geneza konfliktu handlowego między Stanami Zjednoczonymi a Chinami, która zyskała na sile na początku 2018 r., stanowi kluczowy moment w relacjach międzynarodowych obu supermocarstw. Decyzja administracji prezydenta Donalda Trumpa o nałożeniu dodatkowych ceł na import paneli słonecznych i pralek pod pretekstem ochrony amerykańskich producentów przed nieuczciwą konkurencją zainicjowała serię działań protekcyjnych. Te działania szybko przerodziły się w pełnowymiarową wojnę handlową, obejmującą szereg produktów i sektorów gospodarki obu państw¹.

W marcu 2018 r., po ogłoszeniu przez USA dodatkowych ceł na stal i aluminium, sytuacja eskalowała. Chiny, w odpowiedzi na amerykańskie działania, wprowadziły cła retorsyjne na amerykańskie produkty, w tym produkty rolne, co miało znaczące skutki dla amerykańskich farmerów². Eskalacja tych działań protekcyjnych doprowadziła do wzrostu cen dla konsumentów,

* Uczelnia Łazarskiego, e-mail: piotrstolarczyk@o2.pl, ORCID: 0000-0001-8225-1417.

¹ United States Trade Representative (USTR), President Trump Approves Relief for U.S. Washing Machine and Solar Cell Manufacturers, styczeń 2018, <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/press-releases/2018/january/president-trump-approves-relief-us> [dostęp: 29.12.2023].

² United States International Trade Commission (USITC), Special Topic: Section 232 and 301 Trade Actions in 2018, www.usitc.gov [dostęp: 29.12.2023].

zakłóceń w globalnych łańcuchach dostaw oraz zwiększenia niepewności ekonomicznej na całym świecie³.

W grudniu 2019 r., po serii intensywnej negocjacji, USA i Chiny osiągnęły wstępne porozumienie znane jako Phase One Agreement. Porozumienie to miało na celu złagodzenie napięć handlowych i zakładało m.in. zobowiązanie Chin do znacznego zwiększenia importu towarów i usług z USA oraz pewne ustępstwa w zakresie ochrony własności intelektualnej i transferu technologii. Mimo to wiele kwestii pozostało nierozwiązanych, a relacje handlowe między oboma krajami nadal charakteryzują się znaczną niepewnością.

Konflikt ten wywołał szereg daleko idących konsekwencji dla globalnej gospodarki, w tym zmiany w globalnych łańcuchach dostaw, wzrost protekcjonizmu i rewizję polityk handlowych na całym świecie. Analiza genezy, głównych etapów oraz wczesnych skutków wojny handlowej między Stanami Zjednoczonymi a Chinami stanowi punkt wyjścia do dalszego badania najnowszych wydarzeń i tendencji w relacjach handlowych między tymi dwoma gospodarkami oraz ich wpływu na globalną gospodarkę.

WYDARZENIA PO TZW. PHASE ONE AGREEMENT

Od momentu podpisania Phase One Agreement w styczniu 2020 r. relacje handlowe między Stanami Zjednoczonymi a Chinami nadal ewoluowały, mając znaczący wpływ na globalną gospodarkę. Mimo wstępnych oczekiwań na postęp w realizacji umowy różne wyzwania, w tym globalna pandemia COVID-19, znacząco wpłynęły na warunki handlowe.

Pandemia spowodowała zakłócenia w globalnych łańcuchach dostaw i spadek globalnego popytu, co utrudniło pełne wypełnienie zobowiązań umowy przez Chiny. Mimo wzrostu importu niektórych amerykańskich towarów przez Chiny w 2020 r. cele zakupowe określone w umowie nie zostały w pełni osiągnięte. Dane wskazują, że Chiny zrealizowały tylko około 58% zakładanych zakupów z USA na rok 2020.

Pandemia COVID-19 wpłynęła na relacje handlowe między USA a Chinami w sposób złożony. W Stanach Zjednoczonych i Chinach pandemia przeplatała się z polityką krajową, co jeszcze bardziej oddaliło oba państwa. Prezydent Trump próbował przekierować uwagę krajową od wzrostu przy-

³ United States Trade Representative (USTR), USTR Announces Initiation of Section 232 Investigation on Imports of Steel, marzec 2018, www.ustr.gov [dostęp: 29.12.2023].

padków COVID-19 i protestów wywołanych śmiercią George’a Floyda⁴, twierdząc, że za pandemię odpowiedzialne są Chiny, i oskarżając Światową Organizację Zdrowia (WHO) o bycie narzędziem Pekinu⁵.

Percepcja Chin jako głównego sprawcy pandemii i wynikające z tego zakłócenia w globalnych łańcuchach dostaw spowodowały, że niektórzy amerykańscy politycy nawoływali do ograniczenia zależności gospodarczej od Chin. Teorie dotyczące pochodzenia wirusa nasiliły nieufność i antagonizm między oboma krajami.

W kontekście rosnących napięć geopolitycznych, zarówno w USA, jak i w Chinach, coraz większa liczba decydentów i liderów biznesowych z obu stron sprzyjała procesowi odseparowania gospodarczego. Pomimo tych wyzwań Phase One Agreement pozostaje kamieniem milowym w relacjach handlowych między dwoma największymi gospodarkami świata, oferującym ramy do dalszego dialogu i potencjalnej deeskalacji napięć.

Spekulacje na temat źródła wirusa, które były wzmacniane przez działania dezinformacyjne po obu stronach, zaostrzyły niechęć między oboma państwami. W tym samym czasie pandemia spowodowała wzrost procentowy Amerykanów posiadających negatywną percepcję Chin: sondaż przeprowadzony przez Pew Research Center w październiku 2020 r. ujawnił, że 73% Amerykanów ma negatywne zdanie o Chinach, co jest rekordowym poziomem od 2005 r.⁶ Z kolei w Chinach skuteczne stłumienie rozprzestrzeniania się wirusa przez rząd, razem z dyplomatycznym zatargiem z USA, wzmacniało poczucie nacjonalizmu i antyamerykańskie nastroje⁷. Używanie przez Trumpa terminu „chiński wirus” uraziło narodowe uczucia i sprowokowało reakcję nacjonalistyczną, co doprowadziło do wydalenia dziennikarzy amerykańskich z Chin. Media państwowe w Chinach malowały obraz Stanów Zjednoczonych jako upadającego i antagonistycznego supermocarstwa⁸.

⁴ NZ Herald, George Floyd: Full autopsy report reveals cause of death, 4 czerwca 2020, nzherald.co.nz [dostęp: 29.12.2023].

⁵ Reuters, What’s in the U.S.-China Phase 1 trade deal, 15 stycznia 2020, reuters.com [dostęp: 29.12.2023].

⁶ Pew Research Center, Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries, 6 października 2020, <https://www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-countries/> [dostęp: 29.12.2023].

⁷ Springer, The COVID-19 pandemic and state-sponsored nationalism in China, *International Journal of Anthropology and Ethnology*, 2021, <https://link.springer.com/article/10.1007/s11366-021-09736-5> [dostęp: 29.12.2023].

⁸ Carnegie Endowment for International Peace, U.S. Perceptions of China in the Pandemic Era and Implications for U.S. Policy, 21 stycznia 2021, <https://carnegieendowment.org>.

Rok 2021 zainauguował z nadzieją na poprawę w stosunkach handlowych między Stanami Zjednoczonymi a Chinami, które były dotknięte przez wcześniejsze turbulencje wojny handlowej oraz wpływ pandemii COVID-19 na globalną gospodarkę. Wzrost wymiany handlowej między tymi dwoma supermocarstwami, choć obiecujący, był napiętnowany ciągłymi obawami wynikającymi z politycznej niepewności i utrzymujących się taryf celnych, które były symptomem głębszych, nierozwiązanych kwestii.

Administracja prezydenta Joe Bidena na początku 2021 r. stanęła przed trudnym zadaniem zrewidowania i potencjalnie korygowania kursu polityki handlowej USA wobec Chin, ukształtowanej przez konfrontacyjne podejście poprzednika. Zapowiedzi rewizji polityki budziły zarówno nadzieje na złagodzenie napięć, jak i obawy przed dalszą eskalacją konfliktu. Jednakże konkretne strategie i działania, które byłyby wynikiem tej rewizji, pozostawały na początku roku nieokreślone, a brak jasności co do przyszłych kroków utrzymywał globalne rynki w stanie zawieszenia.

Stany Zjednoczone, pomimo nowej administracji, kontynuowały utrzymywanie taryf celnych wprowadzonych przez administrację Trumpa, które dotyczyły szerokiej gamy chińskich towarów. Ta polityka miała wywrzeć presję na Chiny w celu uzyskania korzystniejszych warunków handlowych i zmuszenia do zmian w praktykach gospodarczych, takich jak respektowanie praw własności intelektualnej. Jednak utrzymywanie taryf nie było pozbawione konsekwencji dla amerykańskiej gospodarki, powodując wzrost cen dla konsumentów i zwiększając koszty dla przedsiębiorstw, które polegały na chińskich importach.

Z drugiej strony, Chiny dążyły do zwiększenia niezależności gospodarczej poprzez dywersyfikację źródeł importu oraz inwestycje w rozwój krajowej produkcji. Strategia ta miała na celu zmniejszenie zależności od zagranicznych rynków i technologii, co było częścią większego planu umocnienia pozycji Chin jako globalnego lidera gospodarczego. W tym kontekście Chiny rozszerzały swoje partnerstwa handlowe w regionie Azji i Pacyfiku, jak również w innych częściach świata, dążąc do budowy bardziej zrównoważonej i odpornej gospodarki.

Pierwsze miesiące roku przyniosły szereg spotkań i rozmów na wysokim szczeblu między przedstawicielami obu krajów, mających na celu zbadanie potencjalnych ścieżek do złagodzenia napięć i uniknięcia dalszej eskalacji konfliktu. Mimo tych wysiłków rozmowy często kończyły się bez znaczących

postępów, co odzwierciedlało głębokie podziały i różnice w kwestiach kluczowych dla obu stron.

Wzrost gospodarczy, obserwowany w pierwszej połowie roku, napotkał kolejne wyzwania w postaci pojawienia się nowych wariantów wirusa COVID-19. Ta niepewność zdrowotna rzutowała na globalną wymianę handlową i mogła potencjalnie zniweczyć postępy, które zostały osiągnięte w kierunku ożywienia gospodarczego. Ponadto sektor technologiczny, będący jednym z głównych pól bitewnych w konflikcie handlowym między USA a Chinami, pozostał obszarem napięć z amerykańskimi restrykcjami na chińskie firmy technologiczne, takie jak Huawei, i chińskimi próbami budowy własnych zdolności w kluczowych technologiach.

W drugiej połowie roku, mimo okazjonalnych sygnałów gotowości do dialogu i negocjacji, konkretne działania mające na celu znaczące złagodzenie barier handlowych i rozwiązanie głęboko zakorzenionych konfliktów były ograniczone. Sytuacja polityczna, zarówno na poziomie krajowym w obu państwach, jak i w szerszym kontekście międzynarodowym, wpływała na możliwości i chęć do osiągnięcia porozumienia.

Pod koniec 2021 r., mimo licznych deklaracji o otwartości na negocjacje i dążeniu do stabilizacji relacji, stosunki handlowe między USA a Chinami pozostały pełne napięć. Utrzymujące się taryfy celne i brak znaczących postępów w rozmowach handlowych świadczyły o głębokim impasie w relacjach między tymi dwoma gospodarczymi gigantami.

Długotrwałe napięcia handlowe między Stanami Zjednoczonymi a Chinami miały wpływ nie tylko na bezpośrednich uczestników wymiany handlowej, ale również na globalne łańcuchy dostaw, które stały się bardziej skomplikowane i podatne na zakłócenia.

SKUTKI EKONOMICZNE POLITYKI HANDLOWEJ USA – CHINY

W obliczu eskalacji napięć handlowych między Stanami Zjednoczonymi a Chinami światowa gospodarka stanęła przed nowymi wyzwaniami i niepewnością. Konflikt ten, rozpoczęty w 2018 r. przez wprowadzenie wzajemnych taryf celnych, zapoczątkował serię zmian ekonomicznych, które odcisnęły piętno nie tylko na bezpośrednio zaangażowanych stronach, ale także na globalnym krajobrazie ekonomicznym. Skutki ekonomiczne polityki handlowej obu supermocarstw mają daleko idące konsekwencje, wpływając na wielkość wzajemnego handlu, inwestycje, rynek pracy oraz międzynarodowe relacje instytucjonalne.

Niniejsza część artykułu ma na celu zarysowanie wpływu polityki handlowej USA i Chin na kluczowe aspekty ekonomiczne, począwszy od analizy wielkości wzajemnego handlu. Spadek w obrotach handlowych między tymi gospodarkami podkreśla wrażliwość globalnych łańcuchów dostaw i ukazuje, jak decyzje polityczne mogą zakłócić ustalone schematy wymiany handlowej. Następnie omawiane są wpływy tych działań na wzrost gospodarczy i inwestycje, wskazując na znaczące przetasowania w globalnej ekonomii. Tekst rzuca także światło na rynek pracy, przedstawiając, jak wojna handlowa wpłynęła na zatrudnienie w różnych sektorach obu krajów, podkreślając zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie skutki dla pracowników. Ostatnia część dotyczy wpływu konfliktu na międzynarodowe relacje instytucjonalne, w szczególności roli i reakcji organizacji handlowych, takich jak Światowa Organizacja Handlu (WTO). Omówiono zmiany w dyskursie dotyczącym reformy globalnych instytucji regulujących handel międzynarodowy oraz propozycje zmian, mające na celu lepsze odpowiadanie na współczesne wyzwania ekonomiczne.

Rozpoczynając od przeglądu zmian w wielkości wzajemnego handlu, a kończąc na implikacjach dla międzynarodowych relacji instytucjonalnych, tekst stanowi zarys wpływu wojny handlowej między Stanami Zjednoczonymi a Chinami na globalną ekonomię. Analiza ta podkreśla nie tylko bezpośrednie konsekwencje dla obu gospodarek, ale również zmiany w globalnej strukturze handlu i produkcji, które będą mieć wpływ na światową gospodarkę w nadchodzących latach.

KONSEKWENCJE DLA MIĘDZYNARODOWEGO HANDLU

Rozpoczęcie wojny handlowej między Stanami Zjednoczonymi a Chinami, charakteryzującej się nałożeniem wzajemnych taryf celnych, spowodowało znaczące przetasowania w globalnym handlu. W latach 2018 i 2019 obroty handlowe między tymi dwoma gospodarkami uległy zauważalnemu spadkowi, co miało bezpośredni wpływ na wielkość wzajemnego handlu. Dane z U.S. Census Bureau wskazują, że import towarów z Chin do Stanów Zjednoczonych zmniejszył się o ok. 16%, z 539 mld dolarów w 2018 r. do 451 mld dolarów w następnym roku. Eksport z USA do Chin również odnotował spadek: z 120 mld dolarów w 2018 r. do 106 mld dolarów w 2019 r., co stanowi redukcję o blisko 12%⁹.

⁹ National Bureau of Economic Research, How the US-China Trade War Affected the Rest of the World, <https://www.nber.org/digest/202204/how-us-china-trade-war-affected-rest-world> [dostęp: 29.12.2023].

Analiza wpływu wojny handlowej na globalną gospodarkę ujawnia, że choć bezpośrednie efekty nałożonych тариф na globalny PKB są ograniczone, wprowadzenie przez USA i Chiny wzajemnych тариф doprowadziło do istotnej reorganizacji łańcuchów dostaw w Azji Wschodniej oraz do znacznej dywersyfikacji źródeł importu w innych regionach świata. Badanie przeprowadzone przez Światową Organizację Handlu (WTO) wykazało, że wojna handlowa doprowadziła do znaczącego spadku handlu między USA a Chinami w 2019 r., ale jednocześnie przyczyniła się do zwiększenia importów z innych regionów, co świadczy o znaczącym efekcie przesunięcia handlu¹⁰.

Dalsze badania wskazują, że wojna handlowa stworzyła okazje handlowe dla innych krajów i zwiększyła globalny handel o 3%. Wzrost eksportu był silniejszy, przeciętnie, w krajach z większym udziałem eksportu rządowym przez silne umowy handlowe oraz w krajach z większą liczbą bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

W kontekście produktów nieobjętych tariffami wojny handlowej, takich jak telefony komórkowe i konsole do gier, USA odnotowały wzrost importu z Chin oraz z reszty świata, co pokazuje niewielkie dowody na odłączanie się gospodarek obu krajów. Warto zauważyć, że w przypadku niektórych produktów, jak półprzewodniki, import z Chin do USA znacznie zmalał, podczas gdy import z reszty świata wzrósł o 60%, co wskazuje na dywersyfikację źródeł importu przez USA¹¹.

Efekt przesunięcia handlu odnosi się do zmiany kierunków przepływów handlowych w odpowiedzi na bariery handlowe. Kraje takie jak Wietnam, Meksyk i państwa członkowskie ASEAN zyskały na znaczeniu jako alternatywne źródła importu do USA, co z kolei wpłynęło na globalne struktury produkcyjne i handlowe. Zmiana tych wzorców może prowadzić do długoterminowych przesunięć w globalnych centrach produkcji i innowacji¹².

Wojna handlowa między USA a Chinami zatem nie tylko wpłynęła na bezpośrednie relacje ekonomiczne między tymi krajami, ale również wywołała szerokie i długofalowe konsekwencje dla globalnej gospodarki. Skutki te, dokumentowane przez liczne badania i analizy, wskazują na złożoność

¹⁰ World Trade Organization, An economic analysis of the US-China trade conflict, https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/ersd202004_e.htm [dostęp: 29.12.2023].

¹¹ Peterson Institute for International Economics, Four years into the trade war, are the US and China decoupling?, <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/four-years-trade-war-are-us-and-china-decoupling> [dostęp: 29.12.2023].

¹² P. Stolarczyk, *Wojna handlowa Stany Zjednoczone – Chiny i jej skutki ekonomiczne*. W: J.M. Fiszer, A. Chojan (red.), *Stany Zjednoczone słabnącym hegemonem?* Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2022.

współczesnych relacji ekonomicznych oraz na konieczność poszukiwania multilateralnych rozwiązań w celu zapewnienia stabilności i zrównoważonego rozwoju globalnego systemu handlowego¹³.

REPERKUSJE POLITYKI HANDLOWEJ USA – CHINY: ANALIZA WZROSTU I INWESTYCJI

Konflikt handlowy między Stanami Zjednoczonymi a Chinami wywarł znaczący wpływ na globalną dynamikę wzrostu gospodarczego, zmuszając zarówno ekonomistów, jak i decydentów do przemyśleń nad przyszłością handlu międzynarodowego i jego wpływem na światową gospodarkę. Według Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) globalny Produkt Krajowy Brutto (PKB) mógł zostać obniżony o 0,8% w wyniku napięć handlowych, co wskazuje na głębokie konsekwencje dla międzynarodowej wymiany gospodarczej.

Dla Chin konflikt handlowy spowodował spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego do 6,1% w 2019 r. z 6,6% w 2018 r., co potwierdzają dane MFW¹⁴ i oficjalna strona Rady Państwa Ludowej Republiki Chińskiej¹⁵. Spowolnienie to, choć pozornie niewielkie, miało daleko idące konsekwencje dla chińskiej gospodarki, zwłaszcza w obszarach zależnych od eksportu i zagranicznych inwestycji.

W Stanach Zjednoczonych estymacje wskazywały na możliwe obniżenie wzrostu PKB o 0,3 punktu procentowego w 2019 r. Choć w liczbach bezwzględnych może to oznaczać redukcję wartości dodanej rzędu kilkudziesięciu miliardów dolarów, głębsze konsekwencje objawiają się poprzez wpływ na decyzje inwestycyjne przedsiębiorstw i długoterminowy wpływ na innowacyjność oraz wzrost produktywności.

Niepewność, jaką wprowadził trwający konflikt handlowy, znacząco wpłynęła na planowanie i realizację inwestycji przez firmy. Zarówno w Stanach Zjednoczonych, jak i w Chinach przedsiębiorstwa stały się bardziej ostrożne w podejmowaniu nowych zobowiązań kapitałowych, zwłaszcza w sektorach najbardziej narażonych na skutki taryf i ograniczeń handlowych. Ta nie-

¹³ J.M. Fiszer, A. Chojan (red. nauk), *Stany Zjednoczone słabnącym hegemonem?* Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2022.

¹⁴ Międzynarodowy Fundusz Walutowy (IMF), *World Economic Outlook Update*, January 2020: Tentative Stabilization, Sluggish Recovery?, styczeń 2020, <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/issues/2020/01/20/weo-update-january-2020> [dostęp: 29.12.2023].

¹⁵ Oficjalna strona Rady Państwa Ludowej Republiki Chińskiej, *China's economy grows 6.1 pct in 2019*, https://english.www.gov.cn/archive/statistics/202001/17/content_WS5e211c6fc6d-0891feec02791.html [dostęp: 29.12.2023].

pewność odnosi się nie tylko do bezpośrednich inwestycji w produkcję, ale również do inwestycji w badania i rozwój, co może hamować innowacyjność w dłuższej perspektywie.

Analiza reperkusji konfliktu handlowego między Stanami Zjednoczonymi a Chinami na dywersyfikację łańcuchów dostaw i poszukiwanie alternatywnych rynków ujawnia głębokie zmiany w strategiach globalnych firm. Konflikt handlowy, poprzez wprowadzenie wzajemnych тариф i ograniczeń, zmusił przedsiębiorstwa do przemyślenia i często do restrukturyzacji swoich łańcuchów dostaw, co zaowocowało poszukiwaniem bardziej elastycznych i mniej ryzykownych rozwiązań produkcyjnych i logistycznych.

Jednocześnie można było zaobserwować zwiększone zainteresowanie dywersyfikacją łańcuchów dostaw i poszukiwaniem alternatywnych rynków zarówno przez amerykańskie, jak i chińskie firmy. Ta tendencja, choć częściowo wymuszona konfliktem handlowym, może w dłuższej perspektywie przyczynić się do wzrostu gospodarczego w krajach trzecich, które stają się nowymi ogniwami w globalnych łańcuchach wartości. Kierunek ten jest widoczny w zwiększonym zainteresowaniu regionami takimi jak Azja Południowo-Wschodnia, Ameryka Łacińska czy Afryka Subsaharyjska, gdzie kraje takie jak Wietnam, Meksyk czy Bangladesz doświadczają wzrostu inwestycji zagranicznych i rozbudowy swojej bazy produkcyjnej.

Zmiany te są odzwierciedlone w licznych naukowych analizach i badaniach, które podkreślają, jak dywersyfikacja łańcuchów dostaw wpływa na globalne strategie firm, zwiększając ich odporność na zakłócenia i zmniejszając zależność od pojedynczych rynków¹⁶.

RYNEK PRACY

Rynek pracy w Stanach Zjednoczonych i Chinach doświadczył znaczących turbulencji w wyniku wojny handlowej między tymi dwoma gospodarczymi supermocarstwami. W USA sektory takie jak produkcja, rolnictwo i technologia odczuły bezpośredni wpływ nałożonych тариф, co przełożyło się na redukcję miejsc pracy i spowolnienie dynamiki zatrudnienia.

Z kolei w Chinach, mimo braku publicznie dostępnych szczegółowych danych, analizy ekonomiczne sugerują podobne wyzwania dla sektorów silnie

¹⁶ W.C. Shih, *Global Supply Chains in a Post-Pandemic World*, Harvard Business Review, wrzesień 2020, <https://hbr.org/2020/09/global-supply-chains-in-a-post-pandemic-world> [dostęp: 29.12.2023].

zależnych od eksportu do Stanów Zjednoczonych. Chiński rząd podjął szereg działań mających na celu stabilizację rynku pracy, w tym programy wsparcia dla najbardziej dotkniętych branż i zachęty dla przedsiębiorstw do utrzymania poziomu zatrudnienia¹⁷.

Długoterminowe konsekwencje wojny handlowej dla rynku pracy są jednak bardziej złożone. Z jednej strony, przesunięcia w globalnych łańcuchach dostaw mogą prowadzić do tworzenia nowych miejsc pracy w sektorach i regionach, które stają się alternatywnymi hubami produkcyjnymi. Z drugiej strony, wzrost kosztów importowanych komponentów i surowców może zwiększać presję na przedsiębiorstwa do automatyzacji i szukania oszczędności, co z kolei może ograniczać wzrost zatrudnienia w niektórych sektorach.

W Stanach Zjednoczonych sektor rolnictwa szczególnie odczuł skutki tarif nałożonych na chiński import amerykańskich produktów rolnych, co doprowadziło do spadku cen i zysków, a w konsekwencji do trudności finansowych dla wielu farmerów. Rząd federalny zareagował pakietami wsparcia finansowego, mającymi za zadanie złagodzić te skutki, jednak nie wszystkie straty zostały zrekompensowane¹⁸.

Obserwuje się także, że wojna handlowa przyspieszyła trend w kierunku większej automatyzacji i wykorzystania technologii w produkcji, co może zmniejszyć zapotrzebowanie na pracę fizyczną, ale jednocześnie stwarza nowe możliwości zatrudnienia w sektorze technologicznym i usług biznesowych.

Analizując długofalowe perspektywy rynku pracy, ważne jest uwzględnienie potencjalnych zmian w strukturze gospodarczej obu krajów, wynikających z adaptacji do nowych warunków handlowych. Możliwe jest, że niektóre sektory, takie jak energetyka odnawialna, biotechnologia czy zaawansowana produkcja, doświadczą wzrostu zatrudnienia dzięki nowym inwestycjom i rozwojowi technologicznemu¹⁹.

W kontekście globalnym rekonfiguracja łańcuchów dostaw może również stymulować tworzenie miejsc pracy w krajach trzecich, które staną się nowymi ośrodkami produkcji dla amerykańskich i chińskich firm poszukujących alternatywnych lokalizacji dla swoich operacji.

¹⁷ Has Trade with China Really Cost the U.S. Jobs?, Harvard Business Review, listopad 2022, <https://hbr.org/2022/11/has-trade-with-china-really-cost-the-u-s-jobs> [dostęp: 29.12.2023].

¹⁸ The Economic Impacts of Retaliatory Tariffs on U.S. Agriculture, ERR-304, U.S. Department of Agriculture, Economic Research Service, <https://www.ers.usda.gov/webdocs/publications/102980/err-304.pdf> [dostęp: 29.12.2023].

¹⁹ Global Supply Chain Pressure Index: A New Approach to Measuring Global Supply Chain Conditions, Economic Theory, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.3982/ECTA13758> [dostęp: 29.12.2023].

OTOCZENIE INSTYTUCJONALNE

Wojna handlowa między Stanami Zjednoczonymi a Chinami zintensyfikowała dyskusje na temat reformy Światowej Organizacji Handlu (WTO) oraz rzuciła światło na niektóre z jej strukturalnych słabości i wyzwań, przed którymi stoi w obliczu zmieniających się dynamik globalnego handlu. Dyskusja ta skupia się na kilku kluczowych obszarach, w tym na mechanizmie rozstrzygnięcia sporów, który jest postrzegany jako nieefektywny w szybkim rozwiązywaniu konfliktów handlowych. Krytycy wskazują na długotrwałe procedury i często polityczny charakter negocjacji, co może prowadzić do impasu i zwiększać napięcia międzynarodowe, zamiast je łagodzić.

Ponadto rośnie świadomość konieczności aktualizacji zasad WTO, aby lepiej odzwierciedlały one współczesną gospodarkę cyfrową i nowe modele biznesowe, które nie były tak powszechne, gdy oryginalne porozumienie zostało ukształtowane. Zagadnienia takie jak handel elektroniczny, przepływ danych oraz ochrona własności intelektualnej w erze cyfrowej wymagają nowych, zaktualizowanych ram regulacyjnych.

Również kwestia subsydiów rządowych i praktyk ochronnych, które mogą zakłócać wolny i uczciwy handel, jest na pierwszym planie dyskusji na temat reformy WTO. Wzrost nacjonalizmu gospodarczego, a także zarzuty wobec Chin o nieuczciwe praktyki handlowe i subsydiowanie krajowych przemysłów, podkreślają potrzebę jasnych i egzekwowalnych zasad, które mogą zapewnić równy poziom konkurencji.

Oprócz tych technicznych i regulacyjnych kwestii wojna handlowa podkreśliła również znaczenie multilateralizmu i potrzebę współpracy międzynarodowej w rozwiązywaniu sporów handlowych. W erze globalizacji, gdzie łańcuchy dostaw są rozległe i złożone, jednostronne działania handlowe jednego kraju mogą mieć szerokie i nieprzewidziane konsekwencje dla globalnej gospodarki. Tym samym istnieje rosnące uznanie dla roli dialogu i negocjacji w ramach wielostronnych forów, takich jak WTO, G20 czy grup regionalnych, w zapobieganiu eskalacji konfliktów handlowych i promowaniu stabilnych ram handlowych.

W świetle tych rozważań rola organizacji międzynarodowych i mechanizmów wielostronnych w kształtowaniu przyszłości globalnego handlu staje się jeszcze bardziej istotna. Dialog i współpraca międzynarodowa, oparte na wzajemnym szacunku i zasadach uczciwej konkurencji, są kluczowe dla zapewnienia, że globalny handel może nadal być motorem wzrostu gospodarczego, innowacji i rozwoju na całym świecie. Rozwiązanie napięć i konfliktów handlowych przez negocjacje, a nie jednostronne działania, może przyczynić się do budowania trwałej i sprawiedliwej architektury handlowej dla przyszłych pokoleń.

PODSUMOWANIE

Wojna handlowa między Stanami Zjednoczonymi a Chinami, rozpoczęta w 2018 r., wyznaczyła nowy rozdział w globalnych relacjach ekonomicznych, przynosząc szereg konsekwencji zarówno dla tych dwóch gospodarek, jak i dla światowego porządku handlowego. Mimo osiągnięcia porozumienia w styczniu 2020 r. wpływ tego konfliktu ekonomicznego wykracza poza bezpośrednie skutki nałożonych taryf, rozciągając się na wielkość wzajemnego handlu, inwestycje, rynek pracy oraz globalne otoczenie instytucjonalne.

Spadek obrotów handlowych między Stanami Zjednoczonymi a Chinami ujawnił wrażliwość globalnych łańcuchów dostaw na polityczne decyzje, podkreślając, jak szybko ustalone schematy wymiany handlowej mogą ulec zakłóceniu. Skutki te miały również wpływ na globalne perspektywy wzrostu gospodarczego, gdzie zarówno krótko-, jak i długoterminowe prognozy zostały zrewidowane w świetle trwającej niepewności.

Rynek pracy w obu krajach odczuł bezpośrednie i pośrednie skutki wojny handlowej, z takimi sektorami, jak produkcja i rolnictwo w Stanach Zjednoczonych, szczególnie dotkniętymi przez nałożone taryfy. W Chinach rząd podjął kroki mające na celu stabilizację zatrudnienia i ograniczenie negatywnego wpływu na rynek pracy, co pokazuje złożoność wyzwań stojących przed obiema gospodarkami.

Na szerszym planie międzynarodowym wojna handlowa przyczyniła się do intensyfikacji dyskusji na temat potrzeby reformy Światowej Organizacji Handlu i dostosowania globalnych zasad handlowych do zmieniającej się rzeczywistości ekonomicznej. Konflikt podkreślił znaczenie multilateralizmu i współpracy międzynarodowej w rozwiązywaniu globalnych wyzwań handlowych.

Podsumowując, wojna handlowa między USA a Chinami zmusiła świat do przemyślenia podstaw międzynarodowego systemu handlowego i zwróciła uwagę na potrzebę budowania trwałej i sprawiedliwej architektury handlowej. W obliczu rosnącej niepewności i zmienności dialog i współpraca międzynarodowa wydają się kluczowe dla zapewnienia stabilności i zrównoważonego rozwoju globalnej ekonomii, podkreślając konieczność wspólnych działań w celu przekształcenia wyzwań w okazje do reform i innowacji w globalnym handlu.

BIBLIOGRAFIA

- Amiti, M., Redding, S., Weinstein, D. (2019a). The impact of the 2018 trade war on U.S. prices and welfare. CEPR Discussion Paper 13564, https://cepr.org/active/publications/discussion_papers/dp.php?dpno=13564 [dostęp: 29.12.2023].
- Amiti, M., Redding, S., Weinstein, D. (2019b). Who's Paying for the US Tariffs? A Longer-Term Perspective. NBER Working Paper No. 26610, <https://www.nber.org/papers/w26610> [dostęp: 29.12.2023].
- Bekkers, E., Schroeter, S. (2020). An economic analysis of the US-China Trade Conflict. Economic Research and Statistics Division, WTO, https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/ersd202004_e.htm [dostęp: 29.12.2023].
- Cavallo, A., Gopinath, G., Neiman, B., Tang, J. (2019). Tariff Passthrough at the Border and at the Store: Evidence from US Trade Policy. NBER Working Paper 26396, <https://www.nber.org/papers/w26396> [dostęp: 29.12.2023].
- Congressional Research Service. (2020). U.S.-China Trade War: Overview and Issues for Congress, <https://fas.org/sgp/crs/row/R45949.pdf> [dostęp: 29.12.2023].
- Fajgelbaum, P.D., Goldberg, P.K., Kennedy, P.J., Khandelwal, A.K. (2019). The return to protectionism. NBER Working Paper No. 25638, <https://www.nber.org/papers/w25638> [dostęp: 29.12.2023].
- Flaaen, A., Pierce, J. (2019). Disentangling the Effects of the 2018–2019 Tariffs on a Globally Connected U.S. Manufacturing Sector. Finance and Economics Discussion Series 2019-086, Board of Governors of the Federal Reserve System, <https://www.federalreserve.gov/econres/feds/files/2019086pap.pdf> [dostęp: 29.12.2023].
- Global Supply Chain Pressure Index: A New Approach to Measuring Global Supply Chain Conditions, Economic Theory, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.3982/ECTA13758> [dostęp: 29.12.2023].
- Goldman Sachs. (2019). This chart from Goldman Sachs shows tariffs are raising prices for consumers and it could get worse. CNBC.com, <https://www.cnbc.com/2019/05/14/this-chart-from-goldman-sachs-shows-tariffs-are-raising-prices-for-consumers-and-it-could-get-worse.html> [dostęp: 29.12.2023].
- Harvard Business Review. Has Trade with China Really Cost the U.S. Jobs?, <https://hbr.org/2022/11/has-trade-with-china-really-cost-the-u-s-jobs> [dostęp: 29.12.2023].

- Morgan, S. et al. The Economic Impacts of Retaliatory Tariffs on U.S. Agriculture, ERR-304, U.S. Department of Agriculture, Economic Research Service, <https://www.ers.usda.gov/webdocs/publications/102980/err-304.pdf> [dostęp: 29.12.2023].
- NZ Herald. George Floyd: Full autopsy report reveals cause of death, <https://nzherald.co.nz> [dostęp: 29.12.2023].
- Peterson Institute for International Economics. Four years into the trade war, are the US and China decoupling?, <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/four-years-trade-war-are-us-and-china-decoupling> [dostęp: 29.12.2023].
- Pew Research Center. Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries, <https://www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-countries> [dostęp: 29.12.2023].
- Reuters. What's in the U.S.-China Phase 1 trade deal, <https://www.reuters.com> [dostęp: 29.12.2023].
- Shih, W.C. Global Supply Chains in a Post-Pandemic World, Harvard Business Review, <https://hbr.org/2020/09/global-supply-chains-in-a-post-pandemic-world> [dostęp: 29.12.2023].
- Springer. The COVID-19 pandemic and state-sponsored nationalism in China, *International Journal of Anthropology and Ethnology*, 2021, <https://link.springer.com/article/10.1007/s11366-021-09736-5> [dostęp: 29.12.2023].
- Stolarczyk, P., Napiórkowski, T. (2018). Rola kredytu eksportowego jako czynnika determinującego sprzedaż międzynarodową na przykładzie wybranych krajów UE. *Studia Europejskie* Rok 22 Numer 2.
- U.S. Census Bureau. U.S. Trade with China, <https://www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html> [dostęp: 29.12.2023].
- United States International Trade Commission (USITC). Special Topic: Section 232 and 301 Trade Actions in 2018, www.usitc.gov [dostęp: 29.12.2023].
- United States Trade Representative (USTR). President Trump Approves Relief for U.S. Washing Machine and Solar Cell Manufacturers, January 2018, <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/press-releases/2018/january/president-trump-approves-relief-us> [dostęp: 29.12.2023].
- United States Trade Representative (USTR). USTR Announces Initiation of Section 232 Investigation on Imports of Steel, 2018, www.ustr.gov [dostęp: 29.12.2023].

Wang, O. (2021). China FDI rose to record level in 2020 despite coronavirus fastest growth rate in five years. South China Morning Post, <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3118469/china-fdi-rose-record-level-2020-despite-coronavirus-fastest> [dostęp: 29.12.2023].

World Investment Report 2019. United Nations Conference on Trade and Development.

World Trade Organization (WTO). Economic Research and Statistics Division. Analiza ekonomiczna konfliktu handlowego USA-Chiny, https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/ersd202004_e.htm [dostęp: 29.12.2023].

DYNAMIKA WOJNY HANDLOWEJ USA – CHINY: EWOLUCJA I KONSEKWENCJE

Streszczenie

Wojna handlowa między Stanami Zjednoczonymi a Chinami, zapoczątkowana w 2018 r., zdestabilizowała światowy handel i ekonomię. Mimo zawarcia tzw. Phase One Agreement w styczniu 2020 r. skutki tej konfrontacji ekonomicznej rozciągają się daleko poza jej bezpośrednie następstwa. Ten artykuł dokonuje przeglądu wczesnych konsekwencji wojny handlowej, opierając się na analizach z dostępnych źródeł, uwzględniając najświeższe wydarzenia oraz dane, aby ocenić wpływ konfliktu na globalną gospodarkę. Szczególną uwagę poświęcono ostatnim zmianom w polityce handlowej obu krajów i ich oddziaływaniu na światowe łańcuchy dostaw oraz skutki ekonomiczne, podkreślając długoterminowe implikacje dla globalnego porządku handlowego i wzrostu gospodarczego.

Słowa kluczowe: wojna handlowa, handel międzynarodowy, cła

DYNAMICS OF THE US-CHINA TRADE WAR: EVOLUTION AND CONSEQUENCES

Abstract

The trade war between the United States and China, initiated in 2018, has destabilized global trade and economy. Despite the signing of the so-called Phase One Agreement in January 2020, the effects of this economic confron-

tation extend far beyond its immediate consequences. This article reviews the early consequences of the trade war, drawing on analyses from available sources, taking into account the latest events and data to assess the conflict's impact on the global economy. Particular attention is paid to recent changes in the trade policies of both countries and their impact on global supply chains and economic outcomes, emphasizing the long-term implications for the global trade order and economic growth.

Keywords: trade war, international trade, tariffs

Cytuj jako: Stolarczyk P., *Dynamika wojny handlowej USA – Chiny: ewolucja i konsekwencje*, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2023, nr 4(79), s. 95–110. DOI: 10.26399/meip.4(79).2023.28/p.stolarczyk

Cite as: Stolarczyk P. (2023). ‘Dynamics of the US-China Trade War: Evolution and Consequences’. *Myśl Ekonomiczna i Polityczna* 4(79), 95–110. DOI: 10.26399/meip.4(79).2023.28/p.stolarczyk